

تحلیل کیفی عوامل مؤثر بر اعتیاد به اینترنت زنان 15 تا 30 ساله بزه‌دیده پرونده‌های اخلاقی پلیس فتا در سال 1400

چکیده

زمینه و هدف: استفاده افراطی و غیرمناسب از اینترنت در حوزه‌های مختلف زندگی اختلال جدی وارد می‌کند. هدف اصلی پژوهش حاضر، تحلیل کیفی عوامل مؤثر بر اعتیاد به اینترنت زنان 15-30 ساله بزه‌دیده پرونده‌های اخلاقی پلیس فتا در سال 1400 بوده است.

روش: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، اکتشافی و از نظر نوع داده، کیفی است. شرکت‌کنندگان شامل 40 نفر از زنان 15 تا 30 ساله بزه‌دیده پرونده‌های اخلاقی پلیس فتا در سال 1400 بوده که به‌صورت نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و اشباع نظری با 38 مصاحبه انجام شد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته براساس نظریه داده‌بنیاد است. برای روایی از روش قابلیت اعتبار، قابلیت انتقال‌پذیری، قابلیت اطمینان و تأییدپذیری و برای پایایی از توافق درون موضوعی استفاده شد. با استفاده از شاخص کاپا، ضریب توافق محاسبه‌شده بالاتر از 0/7 بود که بیانگر قابل قبول بودن و پایا بودن است. برای تحلیل محتوای داده‌ها و کدگذاری، از نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی مکس کیودا استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد، در مجموع 92 کد باز در قالب 32 کد محوری و 10 کد اصلی عوامل اعتیاد به اینترنت در زنان بزه‌دیده پرونده‌های اخلاقی را پوشش دادند. عواملی که در پدیده اعتیاد به اینترنت زنان بزه‌دیده نقش دارند در سه دسته شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌ای قرار می‌گیرند و به‌واسطه عوامل، راهبردهایی به کار گرفته می‌شود که منجر به پیامدهای منفی جبران‌ناپذیری می‌شوند. درنهایت، مدل اعتیاد به اینترنت زنان 15 تا 30 ساله بزه‌دیده پرونده‌های اخلاقی پلیس فتا با رویکرد گزند تئوری ارائه شد.

نتیجه‌گیری: مدل ارائه‌شده می‌تواند به‌عنوان ابزار تحلیلی در زمینه عوامل مؤثر بر اعتیاد به اینترنت که یکی از عوامل اصلی وقوع جرائم سایبری در پلیس فتا فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران است، مبنای عمل قرار گیرد تا به‌گونه‌ای منطقی و اصولی به کاهش جرائم سایبری و حل مشکلات بزه‌دیدگان پرونده‌های سایبری در فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران پرداخت.

کلیدواژه‌ها: اعتیاد به اینترنت، بزه‌دیده، زنان، پرونده‌های اخلاقی.

دریافت: 1400/05/10

پذیرش: 1400/07/05

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

صص: 163-192

شناسه دیجیتال (DOR):

DOR:

محمد رضا یکتا

دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده،
دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز،
تهران، ایران. رایانامه:
mohammadrezayekta@gmail.com

عبدالله شفیق آبادی

استاد گروه مشاوره دانشگاه علامه
طباطبایی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).
رایانامه:

ashafiabady@yahoo.com

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد با عنوان «تحلیل کیفی عوامل مؤثر بر اعتیاد به اینترنت زنان 15 تا 30 ساله بزه‌دیده پرونده‌های اخلاقی پلیس فتا در سال 1400» در رشته مشاوره خانواده دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز است.

مقدمه

امروزه اعتیاد^۱ صرفاً محدود به استفاده از مواد مخدر و مشروبات الکلی نمی‌شود بلکه سایر رفتارهای اعتیادی مانند اعتیاد به اینترنت^۲ نیز وجود دارد که شایسته توجه است (وینستین و لجویوکس^۳، 2010؛ ص 283). گفته می‌شود افرادی که بیش از حد از اینترنت استفاده می‌کنند، به محیط اینترنت معتاد نمی‌شوند بلکه به رفتارهایی که به صورت آنلاین (برخط) انجام می‌دهند، معتاد می‌شوند (مرکرک، ون دن اجندن، ورمولست و گارتسن^۴، 2009؛ به نقل از کوز، کریستنسن و لوپز-فرناندز^۵، 2021، ص 4).

با افزایش اعتیاد به اینترنت، رفتارهای تعلق‌ورزانه و ویژگی‌های روان‌رنجوری افزایش پیدا می‌کند و باعث افزایش نارضایتی افراد مهم زندگی همچون والدین و دوستان می‌شود (کیم، هونگ، لی و هیون^۶، 2017، ص 232)؛ بنابراین استفاده افراطی و غیرمناسب از اینترنت در حوزه‌های مختلف زندگی اختلال جدی وارد می‌کند (موسوی، 1399، ص 283).

درست است که اینترنت به بخش اجتناب‌ناپذیر زندگی مدرن تبدیل شده اما مدل IPACE^۷ (مدل تعامل - تأثیر - شناخت - اجرا - فرد) نشان داده است که رفتارهای اعتیادآور اینترنت به تعاملات بین افراد مستعد نسبت داده می‌شود که تأثیرات منفی بر واکنش‌های شناختی و عاطفی فرد نسبت به عوامل موقعیتی دارند، و به نوبه خود منجر به کاهش عملکرد اجرایی می‌شود (سچی، لویی و کابراس^۸، 2020، ص 409).

این فناوری جدید ارتباطی، همچون شمشیری دو لبه می‌تواند زیان‌ها و

---

1 - Addiction

2 - Internet Addiction

3 - Weinstein & Lejoyeux

4 - Meerkerk, Van Den Eijnden, Vermulst & Garretsen,

5 - Kuss, Kristensen & Lopez-Fernandez

6 - Kim, Hong, Lee, Hyun

7 - Interaction of Person-Affect-Cognition-Execution

8 - Sechi, Loi & Cabras

مشکلاتی نیز داشته باشد؛ در این راستا گرینفلد¹ (1999) بیان می‌کند که تجربه مشکلات ناشی از فناوری‌های نو تازگی ندارد. هرگونه پیشرفتی، از جمله آسانسور، کارت‌های ارتباطی، تلفن همراه و غیره همگی دارای تأثیرات ناخواسته هستند. رایانه و البته اینترنت در بهترین حالت، استفاده افراطی و در بدترین حالت، اعتیاد به اینترنت را به دنبال دارد؛ اعتیادی که ترکیبی است از هیجان، آرامش، هزینه کم، دسترسی آسان، خودمختاری و ناشناس بودن (نیازی، صدری، سرحدی و مرادی، 1396، ص 12).

پژوهش‌های اخیر نشان داده‌اند که اعتیاد به اینترنت، تأثیرات منفی جدی بر سلامت جسمی و روانی گذاشته و با مواردی از جمله احساس تنهایی رابطه دارد (موسوی، 3399؛ دهقان، 3377؛ پیکانیان و فرهادی، 3366؛ لان، کیسون، دونگ، هوین، وان-چان، کویی و وان-هی او²، 2020؛ شی، وانگ و زو³، 2017؛ پریس د-لاباریا، اسکویز و مونتویا-کاستیلا⁴، 2020؛ بالوگلو، ساهین و آریاسی⁵، 2020؛ رومن⁶، 2020، سچی و همکاران، 2020؛ کوز و همکاران، 2021).

همچنین گزارش شده است که عملکرد خانواده با اعتیاد به اینترنت فرزندان نشان رابطه منفی داشته و عزت‌نفس و تنهایی نه تنها به‌طور موازی بلکه به‌طور پی در پی نقش میانجی را در رابطه بین عملکرد خانواده و اعتیاد به اینترنت ایفا می‌کند (شی و همکاران، 2017، ص 244). علاوه بر این، گلاس⁷ (2000) گزارش کرده است که افزایش محبوبیت اینترنت موجب شده است که شماری از افراد متأهل (مرد / زن) روزبه‌روز در خارج از چهارچوب ازدواج، با دیگران (زن / مرد) ملاقات کنند؛ بسیاری از این روابط بی‌گناه شروع می‌شود و پس از مدت کوتاهی پایان می‌یابد. با این حال، شمار نگران‌کننده‌ای به روابط

1 - Greenfield

2 - Lan, Kyesun, Dung, Huyen, Van Chan, Quy & Van Hieu

3 - Shi, Wang & Zou

4 - Peris, de la Barrera, Schoeps & Montoya-Castilla

5 - Baloğlu, Şahin & Arpacı

6 - Roman

7 - Glass

خارج از ازدواج عاطفی و یا جنسی تبدیل می‌شود. از این پدیده با عنوان «خیانت اینترنتی» یاد می‌شود. خیانت در اینترنت چنین استفاده می‌شود که از اینترنت برای گرفتن انرژی جنسی از هر نوع - افکار، احساسات و رفتارها - خارج از رابطه جنسی متعهد استفاده شود، به گونه‌ای که به رابطه آسیب برساند. وقتی همسر وانمود می‌کند که این تخلیه انرژی بر شریک زندگی آن‌ها و بر رابطه‌شان تأثیر نمی‌گذارد، تا زمانی که پنهان باقی بماند، این وضعیت بیشتر تشدید می‌شود (رومن، 2020، ص 93).

عوامل درون فردی، درگیری‌های زناشویی، توجهات جنسی یا رابطه‌ای از جمله مواردی است که به عنوان عوامل مؤثر بر گرایش زنان و مردان به خیانت به یکدیگر در فضای مجازی به دلیل اعتیاد به اینترنت گزارش شده است (رومن، 2020، ص 93). خیانت‌هایی که گاه زنان بدون هیچ سوء پیشینه و پرونده قضایی را به زنان بزه‌دیده تبدیل می‌کند و خاص متأهلین نیست؛ زیرا فضای مجازی علاوه بر شکستن مرز تأهل، مرز سنی را هم نمی‌شناسد و نوجوانان ما را نیز بدون آسیب نگذاشته است و این رویداد آن هنگام آشکار می‌شود که با میزان زیادی از مراجعه زنان (چه مجرد، چه متأهل؛ چه بالای 18 سال و چه کمتر از 18 سال) به پلیس فضای تولید و تبادل اطلاعات (فتا) و تشکیل پرونده‌های اخلاقی روبرو می‌شویم؛ از این‌رو در این پژوهش تلاش بر آن شد تا در سطح کیفی به این سؤال پاسخ داده شود که عوامل مؤثر بر اعتیاد به اینترنت زنان 15 تا 30 ساله بزه‌دیده پرونده‌های اخلاقی پلیس فتا در سال 1000 کدامند؟

پیشینه و مبانی نظری

موسوی (1399) در پژوهشی با عنوان «شیوع اعتیاد به اینترنت و وضعیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در نوجوانان و جوانان ایرانی در سال ۱۳۹۷» به این نتایج رسیدند که شیوع کلی اعتیاد به اینترنت شدید 2/4 درصد و برحسب جنسیت در پسران 2/9 و در دختران 2 درصد و برحسب

گروه‌های سنی در نوجوانان 2/5 و در جوانان 2/3 درصد است؛ اما این تفاوت‌ها بین دو جنس و دو گروه سنی معنی‌دار نیست.

دهقان (3377) در پژوهشی با عنوان «بی‌اعتمادی اجتماعی به رسانه و نقش آن در بروز آسیب‌های اجتماعی» به این نتایج رسیدند که اعتماد اجتماعی سرمایه‌بنیادین هر رسانه و به‌طور کلی هر پیام‌رسان است. بیشتر کشورها از طریق برنامه‌ریزی‌های اجتماعی و فرهنگی سعی در کنترل و پیشگیری آسیب‌ها و انحراف‌های اجتماعی دارند و رادیو و تلویزیون، وسیله‌ مناسبی برای رسیدن به اهداف برنامه‌های اجتماعی و فرهنگی است. از سوی دیگر، رسانه‌های جمعی می‌توانند خود عامل بروز آسیب‌های اجتماعی باشند.

پیکانیان و فرهادی (1396) در پژوهشی با عنوان «بررسی اعتیاد به اینترنت، میزان استفاده از پیام‌رسان‌های آنلاین و خیانت‌های اینترنتی به‌عنوان پیش‌آیند طلاق در زوج‌های در آستانه طلاق و مطلقه شهر اصفهان» به این نتایج رسیدند که بین اعتیاد به اینترنت و طلاق در زوج‌های در آستانه طلاق و مطلقه رابطه معناداری وجود داشته و اعتیاد به اینترنت، پیش‌بین طلاق در نمونه موردنظر بود؛ همچنین براساس متغیرهای جمعیت‌شناختی، تفاوت معناداری در اعتیاد به اینترنت یافت نشد. با توجه به نتایج یافته‌های این پژوهش، نتیجه‌گیری شد که اعتیاد به اینترنت، احتمال بروز خیانت و به‌دنبال آن طلاق را در زوجها پیش‌بینی می‌کند.

پوراکبران (3355) در پژوهشی با عنوان «بررسی میزان استفاده از وسایل ارتباطی نوپدید (اینترنت، ماهواره و تلفن همراه) در بین جوانان و ارتباط آن با اضطراب، استرس و افسردگی» به این نتایج رسید که میزان استفاده از تلفن همراه، اینترنت و ماهواره در بین جوانان تربت‌حیدریه به‌طور معنی‌داری بیشتر از متوسط جامعه ایرانی بوده و همچنین میزان استفاده از این وسایل ارتباطی در مردان بیشتر از زنان و در افراد 20 تا 30 ساله بیشتر از سایرین بوده است. همچنین براساس نتایج مشخص شد، نمرات میزان اضطراب در افزایش استفاده از گوشی همراه، نمرات اضطراب و استرس در موارد افزایش استفاده از اینترنت

و نمرات افسردگی و استرس در افزایش استفاده از ماهواره به‌طور معنی‌داری بالاتر بوده است.

کوز و همکاران (2021) در پژوهشی با عنوان «اعتیاد به اینترنت در خارج از اروپا: مروری نظام‌مند بر پیشینه تحقیقاتی» به این نتایج رسیدند که پژوهش‌ها در حیطه اعتیاد به قمار آنلاین، پورنوگرافی آنلاین و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی انجام شده‌اند. از نظر جمعیت‌شناختی، شرق آسیا (چین، ژاپن و کره جنوبی) مقالات بسیاری داشت. میزان شیوع اعتیاد عمومی به اینترنت از 12/6 تا 67/5 درصد متغیر بود. یافته‌های اصلی، مجموعه‌ای از عوامل خطر مرتبط با اعتیاد آنلاین نظیر پریشانی روان‌شناختی، اختلالات خلقی، خودکشی، تکانشگری، پرخاشگری و مشکلات خواب را نشان دادند. در بیشتر مطالعات مداخله‌ای از رویکرد رفتاری شناختی درمانی استفاده شده است، اگرچه سایر مداخلات در کاهش علائم اعتیاد مؤثر به نظر رسید.

رومن (2020) در پژوهشی با عنوان «توجیهات خیانت اینترنتی در زنان رومانیایی با امور خارج از ازدواج: مطالعه‌ای کیفی» به این نتایج رسید که مواردی نظیر عوامل درون‌فردی، درگیری‌های زناشویی و توجیهات جنسی، تا بی‌هویتی، دسترسی، راحتی، استطاعت و دلایل فرار می‌تواند در اعتیاد به اینترنت افراد نقش داشته باشند. تمرکز مهم در این مطالعه، عوامل مؤثر بر خیانت زنان در اینترنت و ابعاد آن بود. این عوامل همچنین ممکن است شامل عوامل درون‌فردی، درگیری‌های زناشویی، توجیهات جنسی یا ارتباطی باشد.

بالوگلو و همکاران (2020) در پژوهشی با عنوان «مروری بر تحقیقات اخیر در استفاده مشکل‌زا از اینترنت: جنسیت و تفاوت‌های فرهنگی» به این نتایج رسیدند اگرچه مطالعات بیشتر نشان می‌دهد که مردان بیشتر در معرض علائم اعتیاد به اینترنت قرار دارند، اما نتایج در مورد اثر تعدیل‌کننده (تعدیل) یا تفاوت در محیط‌های مختلف فرهنگی متفاوت است. مطالعات اخیر بیشتر از روش‌های کمی استفاده کرده‌اند؛ اما همچنین اشاره شده است که مطالعات حوزه اعتیاد به اینترنت به‌طور فزاینده‌ای در متاآنالیز و بررسی متون تمرکز می‌کنند. تحقیقات همچنین تمایل به بررسی گروه‌های میان فرهنگی با نمونه

زیاد داشته و بیشتر از رویکردهای مقطعی با ابزارهای خودگزارش استفاده می‌کردند و بر نوجوانان و جوانان که دانشجو بودند، تمرکز داشتند.

هاوی و ساماها¹ (2017) در پژوهشی با عنوان «رابطه بین اعتیاد به رسانه‌های اجتماعی، عزت‌نفس و رضایت از زندگی در دانشجویان» به این نتایج رسیدند که آمار رسانه‌های اجتماعی سالانه به‌طور متوسط 10 درصد از تعداد کل کاربران گزارش شده است. این آمار بسیار چشمگیر، علاقه محققان را به تحقیق در مورد این پدیده و تأثیر آن بر هر جنبه‌ای از زندگی کاربران سوق داده است. نتایج نشان داد استفاده اعتیادآور از رسانه‌های اجتماعی با عزت‌نفس ارتباط منفی داشت و با رضایت از زندگی رابطه مثبت داشت. علاوه بر این، تحلیل مسیر نشان داد که عزت‌نفس نقش واسطه‌ای در تأثیر اعتیاد به رسانه‌های اجتماعی بر رضایت از زندگی دارد.

طبق بررسی پژوهشگر در سایت مجلات معتبر داخلی و خارجی، پژوهشی با هدف تحلیل کیفی عوامل مؤثر بر اعتیاد به اینترنت زنان 15 تا 30 ساله بزه‌دیده پرونده‌های اخلاقی با رویکرد اشتروس و کوربین² (1990) تاکنون به انجام نرسیده است و پژوهش‌های انجام‌شده یا با روش کمی هستند و یا اگر به‌صورت کیفی به انجام رسیده‌اند، با رویکرد اشتروس و کوربین نبوده و به مشخص کردن شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌ای، راهبردها و پیامدهای اعتیاد به اینترنت پرداخته‌اند؛ بنابراین، پژوهش از نوآوری برخوردار است و نتایج آن می‌تواند به ارائه راهکارهای مفید جهت بهبود این معضل کمک کند.

رویکردهای نظری

اینترنت

امروزه، اینترنت بخش مهمی از زندگی و کار و تحصیل، سرگرمی و فعالیت‌های اجتماعی مردم را در بر گرفته است و بر سبک زندگی و رفتارهای بهداشتی افراد تأثیر گذشته است. استفاده از این فناوری نوین، مانند دیگر

1 - Hawi & Samaha

2 - Strouss & Corbin

پدیده‌های مدرن تأثیرات چشمگیری بر سبک زندگی استفاده‌کنندگان آن داشته است و جوان بودن غالب کاربران اینترنت موجب شده است تا نگرانی در خصوص سلامت جسمی، روانی و اجتماعی نسل آینده کشور بیشتر شود و در نتیجه مسئولیت شناخت دقیق و برخورد آگاهانه با این اثرات را سنگین‌تر کند (سلیمانی‌نژاد، شمس، چرکزی، رحیمی، فیاض‌بخش و گودرزی، 1191، ص 535).

در سال‌های اخیر اینترنت به مهم‌ترین ابزار علمی و تفریحی نوجوانان و بزرگسالان در سراسر جهان بدل شده است، با این حال، نگرانی‌های مهمی در خصوص استفاده از آن به‌خصوص در حوزه شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و تأثیراتی که این فناوری بر جسم و روان انسان می‌گذارد، وجود دارد.

شبکه‌های اجتماعی اینترنتی

شبکه‌های اجتماعی اینترنتی به زبانی ساده، صفحات اینترنتی هستند که افراد با عضویت در آن‌ها می‌توانند دوست‌یابی کنند، به بحث و تبادل نظر بپردازند، تصاویر و فیلم‌هایی را که دوست دارند به اشتراک بگذارند و این فرصت را ببینند تا دربارهٔ علاقه‌مندی‌ها و مطالب دیگران اظهار نظر کنند و خودشان نیز مطالبی را مطابق با سلیقه و نظر خود منتشر کنند و حتی در دنیای مجازی این شبکه‌ها، تصویری خیالی از خود ارائه کنند (بشیر و افراسیابی، 1191، ص 33). این شبکه‌ها، با وجود همهٔ مزیت‌هایی که دارند، به دلیل خصلت افقی بودن‌شان از عدم رهبری رنج می‌برند و نیروی هدایت‌کننده در آن‌ها وجود ندارد؛ بنابراین هر یک از اعضای شبکه ممکن است براساس نظر و دیدگاه شخصی‌اش عمل کند یا این‌که به رفتار دیگران رجوع کند و از آن‌ها الگوبرداری نماید. در این فضا، شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌تواند افراد را مورد تأثیر قرار دهد و یا حتی امنیت اجتماعی آن‌ها را تهدید کند (پوری و عقیلی، 3390، ص 25).

اعتیاد به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی

اعتیاد به اینترنت، گذشته از اینکه نوعی بیماری روانی در سطح فردی است یا مشکلی در سطح اجتماعی؛ پدیده‌ای است مزمن، فراگیر و عودکننده که صدمات جسمی، روحی روانی، مالی، خانوادگی و اجتماعی را به دنبال دارد و با ویژگی‌های خاصی از جمله تحمل و عادت به اینترنت، انکار رفتارهای اخلال‌گر، صرف هزینه زیاد برای اینترنت و ملزومات آن، و همچنین تجربه احساسات هیجانی منفی (اضطراب، افسردگی) زمانی که فرد به اینترنت دسترسی ندارد، می‌توان آن را مشاهده کرد. اختلال وابستگی به اینترنت همانند قماربازی بیمارگونه در نظر گرفته می‌شود و افرادی که به این مرحله رسیده‌اند، مشکلات روان‌شناختی، اجتماعی و شغلی پیدا خواهند کرد (گونزالز¹، 2008؛ به نقل از جهان‌بینی و حسین‌زاده، 1395، ص 442).

برای توضیح ساختار اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی، تورو و سرونو² (2012) سه دیدگاه کلی نظری را که ممکن است به‌تنهایی دخیل نباشند، در سه مدل خلاصه کرده‌اند. مدل شناختی - رفتاری تأکید می‌کند که استفاده غیرطبیعی از شبکه‌های اجتماعی، برگرفته از شناخت‌های ناسازگار است و با عوامل مختلف محیطی تقویت می‌شود و درنهایت منجر به اجبار و یا اعتیادآور شدن شبکه‌های اجتماعی می‌شود. مدل مهارت اجتماعی تأکید می‌کند که استفاده غیرطبیعی از شبکه‌های اجتماعی به این دلیل است که افراد مهارت ابزار وجود ندارند و ارتباطات مجازی را به تعاملات چهره به چهره ترجیح می‌دهند، که درنهایت منجر به اجبار و یا اعتیادآور شدن شبکه‌های اجتماعی می‌شود و مدل شناختی - اجتماعی تأکید می‌کند که استفاده غیرطبیعی از شبکه‌های اجتماعی ناشی از انتظار داشتن پیامد مثبت همراه با خودکارآمدی و خودتنظیمی ناکارآمد اینترنت است که درنهایت منجر به اجبار و یا اعتیادآور شدن شبکه‌های اجتماعی می‌شود.

1 - Gonzalez

2- Turel & Serenko

در کشور ما نیز، در سال‌های اخیر، تعداد کاربران اینترنتی به‌طور شگفت‌انگیزی رو به رشد است و فناوری‌های اینترنت، فضای سایبری و شبکه‌های اجتماعی به‌صورت روزافزون افراد بیشتری را درگیر خود کرده‌اند (پیکانیان و فرهادی، 1396، ص 82) و با توجه به افزایش مراجعات به پلیس فضای تولید و تبادل اطلاعات (فتا) نگرانی‌هایی به همراه دارد؛ طبق گزارش دریافتی از این مرکز، افرادی که در فضای سایبری با مشکلات اخلاقی مواجه می‌شوند، اعتیاد به اینترنت داشته و این اعتیاد باعث شده است که افراد مذکور در روابط مجازی خود مرزها را بشکنند و به افرادی بزهکار تبدیل شوند؛ اما همین افراد بزهکار در دام بزهکاران دیگر افتاده و در قلمرو افراد بزه‌دیده قرار گرفته و به‌عنوان شاکی پرونده‌های اخلاقی به پلیس فضای تولید و تبادل اطلاعات (فتا) مراجعه می‌کنند؛ بنابراین، بررسی و پژوهش بیشتر در این حوزه به‌ویژه در زمینه تأثیرات منفی و مخرب آن بر نظام خانواده و ارتباطات، ضرورت دارد؛ از این‌رو در این پژوهش سعی بر آن شد تا در طرحی کیفی، عوامل مؤثر بر اعتیاد به اینترنت در این افراد مورد بررسی قرار گرفته و با اولویت‌بندی که براساس یافته‌های پژوهش انجام می‌شود، رسیدگی به موارد قابل توجه در دستورکار مسئولین این حوزه قرار گیرد، به امید اینکه بتوان با روشی نظام‌مند برای رفع این معضل گام برداشت.

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، اکتشافی و از نظر نوع داده، پژوهشی کیفی است. جامعه و نمونه آماری پژوهش شامل 40 نفر از زنان 15 تا 30 ساله بزه‌دیده پرونده‌های اخلاقی پلیس فتا در سال 1400 بودند که به‌صورت نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و اشباع نظری با 38 مصاحبه انجام شد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته براساس نظریه داده‌بنیاد است. برای تأمین روایی مطالعه از روش ارزیابی گوبا و لینکولن¹ (1981) استفاده شد که معادل روایی و پایایی در پژوهش‌های کمی

1 - Guba & Lincoln

است. بدین منظور و بر پایه این روش، چهار معیار قابلیت اعتبار¹، قابلیت انتقال‌پذیری²، قابلیت اطمینان³ و تأییدپذیری⁴ برای ارزیابی در نظر گرفته شد (دانائی‌فرد و مظفری، 1387، ص 148). همچنین به‌منظور برآورد پایایی از توافق درون موضوعی استفاده شد؛ به این صورت که از همکار پژوهشی درخواست شد تا مجدداً از متن مصاحبه‌های انجام‌شده، کد استخراج کند و سپس با استفاده از شاخص کاپا، ضریب توافق محاسبه شد که بالاتر از 0/7 به‌دست آمد که بیانگر قابل‌قبول بودن آن و پایا بودن است. برای تحلیل محتوا از نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی مکس کیودا، جهت کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی

با لحاظ معیار و ملاک اشباع نظری برای مصاحبه‌های پژوهش، در مجموع با 38 نفر از زنان 15 تا 30 ساله بزه‌دیده پرونده‌های اخلاقی پلیس فنا در سال 1000 استان اصفهان تا رسیدن اشباع نظری مصاحبه انجام شد که وضعیت جمعیت‌شناختی آنان به شرح جدول زیر است:

جدول 1. وضعیت متغیرهای جمعیت‌شناختی خبرگان

متغیر	مورد	درصد فراوانی
محدوده سنی (به سال)	18-15	2/56
	22-19	11/28
	26-23	33/34
	30-27	12/11
وضعیت تحصیلات	سیکل	3/7
	دیپلم	14/36
	کاردانی	5/33
	کارشناسی	33/34
	کارشناسی ارشد	3/7

- 1 - Credibility
- 2 - Tranferability
- 3 - Dependability
- 4 - Conformabilit

متغیر	مورد	درصد فراوانی
وضعیت تأهل	مجرد	55/26
	متاهل	42/11
	مطلقه	2/63
وضعیت اقتصادی	بسیار ضعیف	33/16
	ضعیف	63/16
	متوسط	23/88
مدت زمان استفاده از اینترنت	کمتر از 3 ساعت	2/63
	بین 3 الی 4 ساعت	10/53
	بین 4 الی 5 ساعت	26/32
	بیش از 5 ساعت	60/52
بازه زمانی استفاده از اینترنت	عصر	5/26
	شب (قبل از نیمه شب)	28/55
	نیمه شبها	55/26
پیام رسان مورد استفاده	همه زمانها	10/53
	تلگرام	5/26
	واتساپ	36/84
	اینستاگرام	52/63
	اسکایپ	5/26
نوع ارتباط	تماس تصویری	66/32
	پیام متنی	100/0
	پیام صوتی	94/74
	پیام ویدئویی	71/05
	تماس صوتی	92/11

یافته‌های استنباطی

داده‌های مستخرج از مصاحبه عمیق با مراجعین به صورت خط به خط و به صورت گزاره‌های خبری تدوین و سپس مورد کدگذاری باز قرار گرفته‌اند و به منظور کشف مفاهیم از کدهای زنده (استفاده از مفاهیمی که مشارکت‌کنندگان به کار برده‌اند) و نیز مفاهیم برخاسته از نوشته‌ها (استفاده از مفاهیم در نظریه‌های موجود) استفاده شده است. با تعیین و مشخص شدن 92 مفهوم و یا کد اولیه، مرحله کدگذاری باز به اتمام رسید، سپس در مرحله فرایند کدگذاری محوری، مقولات انتزاعی تر کشف شده‌اند.

کدگذاری

شرایط علی: شرایط و عواملی است که موجب ایجاد و توسعه پدیده محوری اعتیاد به اینترنت در زنان 15 تا 30 ساله بزه‌دیده مراجعه‌کننده به پلیس فتا می‌شود. عوامل علی در این پژوهش شامل مفاهیمی بود که از نشانه‌های کدگذاری شده در مورد اهمیت پدیده محوری مورد بررسی یعنی اعتیاد به اینترنت زنان مراجعه‌کننده به پلیس فتا، به‌دست آمد. توضیحات مصاحبه‌شوندگان در پاسخ به پرسش‌های مربوط به شرایط علی اعتیاد به اینترنت منجر به شناسایی کدهای مندرج در جدول (2) شد.

جدول (2) شرایط علی مؤثر در اعتیاد به اینترنت زنان مراجعه‌کننده به پلیس فتا

عناصر کدگذاری کدگذاری بارادایم گزینشی محوری	کدگذاری باز	جمله‌ها
عوامل روان‌شناختی فردی	اعتیاد به خودارضایی	من مجردم، توی یه خانواده خیلی مذهبی هستم که ارتباط داشتن با غریبه‌ها خیلی زشت تلقی میشه، اصلاً از ترس خانواده جرئت ارتباط با کسی توی دنیای واقعی ندارم.
	خجالت از رابطه در دنیای واقعی	
	ارتباط فرازناشویی، تنوع‌طلبی جنسی	
	ارضا نشدن جنسی در روابط زناشویی	شوهرم اصلاً به روابط جنسیمون توجه نمیکنه؛ همش دنبال زنا‌دیگه‌س.
باز عاطفی	خلأ عاطفی	هیچ‌کس منو دوست نداره، تنهای تنهام حتی وقتی دورم شلوغه.
	احساس تنهایی	
	وابستگی عاطفی پیدا کردن	برا فرار از تنهاییم باهاش دوست شدم. اوایل فقط برا سرگرم کردن خودم بود ولی کم‌کم بهش وابسته شدم.
	شکست عاطفی پیش از ازدواج	قبل اینکه با همسرم ازدواج کنم یه نفر دوست داشتم؛ اما منو ول کرد رفت با یکی دیگه.
عوامل اجتماعی	بی‌حوصلگی	بیشتر روزها حوصله‌م نمیکشه انگار افسرده شدم. یا خودم رو به خواب می‌زنم یا خودم رو سرگرم گوشی می‌کنم که از غر زدن مامانم فرار کنم.
	استرس اضطراب	
	کنجکاوی جنسی	
	افسردگی	
عوامل خانوادگی	حسن درماندگی	همش یه حس کنجکاوی منو سمت اینستا میکشوند آخه همه جور فیلم و عکسی توش بود.
	عزت‌نفس پایین	
	تنش و عدم آرامش در خانواده	سر هر چیز بیخودی استرس می‌گیرم. احساس می‌کنم هیچ ارزشی برا هیچ‌کس ندارم. درگیر اضطراب میشم دیگه مجبورم برم اینترنت ول بگردم تا آرام شم.
	اعتیاد به مواد مخدر	

عناصر کدگذاری کدگذاری پارادایم گزینشی محوری	کدگذاری باز	جمله‌ها
توجه دروغ	جبران کمبودهای دنیای واقعی	- خونمون همش دعواست. شوهرم خودش که معتاد بود هیچ، منم درگیر کرد. گاهی که مواد دیر دستم می‌رسید تا رسیدنش رها می‌شدم توی پیچ‌های اینستا.
	انتقام گرفتن	- شوهرم بهم محل نمی‌داد، افتاده بود با یه دختر دیگه؛ همش با اون بود. چندبار توی اینستا مچش گرفتم اما انکار کرد. منم افتادم سر لج و تصمیم به انتقام گرفتم.
	ابراز وجود لج بازی	- با یه نفر دوست شدم عکسام که می‌دید کلی ازم تعریف می‌کرد بهم انرژی مثبت می‌داد باعث می‌شد خودم بهتر ببینم.
سواد رسانه‌ای پایین	اعتماد بی جا	- از سر نادونی اعتماد کردم ... بهش عکس دادم.
		- فشار کاریم زیاد بود، نمیتونستم به کسی اعتماد کنم، فکر می‌کردم توی اینستا هیچ وقت شناخته نمیشم.

ادامه جدول (2) شرایط علی مؤثر در اعتیاد به اینترنت زنان مراجعه‌کننده به پلیس فتا

عناصر کدگذاری کدگذاری پارادایم گزینشی محوری	کدگذاری باز	جمله‌ها
توجه دروغ	هویت جعلی	- راحت بودم دیگه با یه اسم الکی هر جوری که
	پنهان کردن شخصیت واقعی	آرزوم بود خودم رو معرفی می‌کردم؛ بچه پولدار
	ارائه سن دروغین	و... تازه چاخان می‌کردم تأهلم رو که بیشتر طرف تحویلیم بگیره اینجوری حداقل غصه‌های زندگی واقعیم چند ساعتی یادم می‌رفت...
پویایی زمان	ارائه وضعیت اقتصادی - اجتماعی دروغ	
	ارائه وضعیت تأهل دروغ	
توجه انتقام	پویایی زمان	- تا وارد به پیچ می‌شدم کلی آدم می‌دیدم که آنلاین و هی تبلیغ و لایو میدازن، شب، نصف شب، سرصبح، عصرها، همیشه.
	زمان	- تعطیلی تو فضا اینترنت اصلاً وجود نداره. هر وقت بری 100 ها نفر آنلاین.
فشرده‌گی مکان	تعامل با دوستان و آشنایان	- خوبیش آینه برا یه آهول پرسه پا نمیشی بری کلی مسیر و برگردی.
	بدون طی مسافت فیزیکی	- هر وقت سؤالی برام پیش میاد یا چیزی لازم داشته باشم، یه لحظه وصل میشم و توی پیچ دوستم ازش می‌پرسم بجا اینکه پاشم بپوشم و کلی انرژی بذارم تا خونه ش که ازم دوره.

عناصر کدگذاری کدگذاری
پارادایم گزینشی محوری

کدگذاری باز

جمله‌ها

<p>- من دنبال پیج آموزشی می‌رفتم معمولاً شوهرم گیر می‌داد می‌گفت شیک ببوش و آرایش کن و این حرفا. برا دل اون دیگه دنبال این پیج‌های کاشت ناخن و تتو و... می‌رفتم.</p>	<p>دسترسی همزمان به خدمات مختلف و مکمل زیبایی بدن (مثلاً مدل تتو و ناخن)</p>	
<p>- کارم خیاطی بود برا جلب مشتری باید مدل‌های روز و طرح جدید دستم می‌ومد دیگه این پیج‌های اینستا همه رو با هم داشت.</p>	<p>دسترسی همزمان به خدمات مختلف و مکمل زیبایی صورت (مثلاً آرایش صورت، مدل و رنگ مو)</p>	<p>توسعه و گسترش</p>
<p>- خیلی چیزای متنوعی توی بعضی پیج‌ها گیر می‌اومد؛ مثلاً من می‌رفتم دنبال مدل‌های ابرو، خوب چون زیبایی بود مدل‌های عروس هم سرمیزدم اتومات چشمم به تالارهای جشن و ارکسترها و میزهای پذیرایی هم می‌خورد.</p>	<p>دسترسی همزمان به خدمات مختلف و مکمل (تالار پذیرایی، نوازنده و...)</p>	
<p>- من مجرد بودم برا رفع تنهاییم دوست داشتم با یکی دوست شم، همه مدل آدمی می‌شد توی پیج‌ها گیر آورد. پولدار، باکلاس، مهندس. توی گروهی عضو شده بودم که آدم‌های برندی توش عضو بودن یا مدیر بودن یا کارخونه‌دار یا فعال اجتماعی.</p>	<p>آشنایی با افراد مختلف (جنس مخالف) از نظر تیپ و ظاهر آشنایی با افراد مختلف (جنس مخالف) از نظر موقعیت اجتماعی - اقتصادی</p>	<p>توسعه</p>
<p>- اونجا آزاد بودم از بد اخلاقی‌های شوهرم. - همش خانوادم بهم گیر می‌دادن؛ موقع بیرون رفتن یه پارک هم نمیداشتن تنها برم یا با تیپی که دلم می‌خواست باشم. - با یه نفر تو اینستا آشنا شدم منو تو گروه خودمونیشون ادد کرد اونجا همه هر چی دوست داشتن می‌گفتن، دست کسی بسته نبود آزاد بودیم.</p>	<p>حس‌رهایی از هرگونه محدودیتی</p>	<p>احساس آزادی</p>
<p>- عادت نداشتم شب‌ها وارد اینترنت شم؛ ولی این بسته‌های رایگان کوفتی که مدام تبلیغ می‌شد تحریکم می‌کرد نصف شب‌ها برم توی اینترنت. فقط این نبود که بسته‌های هدیه هم داشتیم. - خوب اینترنت ارزون‌تره. تازه ریسکشم کمتره. خانوادم که نمیدونن من توی گوشی چکار می‌کنم. - هر جوری حساب کنین دوست شدن توی اینترنت به صرفه‌تره. نه هزینه رفت‌وآمد داری نه غرغر مامان توی سرت. تازه تعرفه‌هاش هم کمه.</p>	<p>فعال کردن بسته‌های رایگان شبانه فعال کردن بسته‌های هدیه تعرفه پایین بسته‌های اینترنت همراه در دسترس بودن مودم‌های ارزان قیمت با بسته‌های مناسب</p>	<p>توسعه و گسترش</p>

عناصر کدگذاری کدگذاری پارادایم گزینشی محوری	کدگذاری باز	جمله‌ها
		یه مودم خریدن هم که کاری نداره

شرایط زمینه‌ای: مفاهیمی به‌عنوان شرایط زمینه‌ای در نظر گرفته شدند که می‌توانستند به‌صورت تخصصی بر اعتیاد به اینترنت زنان مراجعه‌کننده به پلیس فتا تأثیرگذار باشند و به‌عنوان شرایط زمینه‌ای مطرح می‌شوند. توضیحات مصاحبه‌شوندگان در پاسخ به پرسش‌های مربوط به شرایط زمینه‌ای اعتیاد به اینترنت منجر به شناسایی کدهای مندرج در جدول (3) شد.

جدول (3) شرایط زمینه‌ای مؤثر در اعتیاد به اینترنت زنان مراجعه‌کننده به پلیس فتا

عناصر کدگذاری کدگذاری پارادایم گزینشی محوری	کدگذاری باز	جمله‌ها
هزینه سنگین خدمات مشاوره	عدم قبول دفترچه بیمه	راهی برام نمونه بود، بالأخره به جوری باید این فشارهای زندگی کوفتی کم می‌شد، پول نداشتم پیش مشاور برم. نه دفترچه قبول میکنم نه حاضرن تخفیف بدن.
	پالا بودن تعرفه مشاوره	واقعا تأمین هزینه‌های جلسات مشاوره نداشتم. هر کدوم که می‌رفتی چندین جلسه برات مشاوره میداشتن. توی اینترنت دوستی که مشاورت بشه خیلی ارزونتر گیر می‌اومد تازه همیشه هم برات وقت می‌ذاره.
فقر اقتصادی	بیکار بودن پدر یا سرپرست خانواده	پدرم بیکار بود. خرج زندگی زیاد بود حتی مامانم رخت خونه‌ها دیگه رو می‌شست پول می‌گرفت که یه کمک‌خرجی برامون باشه.
	پایین بودن حقوق خانواده	شوهرم تو نونوایی کار می‌کرد ایقده وضعون بد بود که پول نداشتم خونه بگیریم یه مدت توی مسجد زندگی می‌کردیم.
فقر فرهنگی	بالا بودن هزینه‌های روزمره	هزینه‌های زندگی خیلی زیاده. امکان تأمین هزینه‌های یه ارتباط واقعی نداشتم مجبور شدم برا فرار از مشکلاتم سمت فضای مجازی بیام.
	پدرسالاری / مردسالاری	از وقتی یادمه حرف فقط حرف پدرم بود همش زور می‌گفت.
تندروی و محدودیت	سطح سواد پایین	شوهرم همش دست بزنی داشت؛ می‌گفت حق ندارم روی حرفش حرف بزمنم. سواد درست حسابی هم نه خودش داشت نه من.
	افراط و تفریط در مسائل مذهبی	خیلی خانوادم حساس بودن؛ ایقدهی که نداشتم برم دانشگاه می‌گفتن دختری که بره دانشگاه

فشار اقتصادی

فشار اجتماعی

فشار فرهنگی

عناصر پارادایم	کدگذاری گزینشی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	جمله‌ها
		بیش از اندازه	پیروی از گروه‌های - نابهنجار	دیگه بی‌بندوبار میشه. با یه نفر دوست شدم منو تو گروهی عضو کرد که حرفا و کارا و رفتارهاشون یه جور خاص بود.

شرایط مداخله‌ای: مفاهیمی به‌عنوان شرایط مداخله‌ای در نظر گرفته شدند که می‌توانستند به‌صورت عمومی بر اعتیاد به اینترنت زنان مراجعه‌کننده به پلیس فتا تأثیرگذار باشند. توضیحات مصاحبه‌شوندگان در پاسخ به پرسش‌های مربوط به شرایط زمینه‌ای اعتیاد به اینترنت زنان مراجعه‌کننده به پلیس فتا، منجر به شناسایی کدهای مندرج در جدول (4) شد.

جدول (4) شرایط مداخله‌ای مؤثر در اعتیاد به اینترنت زنان مراجعه‌کننده به پلیس فتا

عناصر پارادایم	کدگذاری گزینشی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	جمله‌ها
			تشنج در خانواده	- مادرم طلاق گرفته بود و دوباره ازدواج کرده بود.
			گسیختگی خانواده	- همش درگیری و فحش و کتک سر اینکه چرا
			سختگیری خانواده	یواشکی با تلفن حرف می‌زنی، دوستت کیه و گیرهای بیخود.
			آزادی مفرط و نداشتن	من آزاد بودم؛ شوهرم توی خانواده باز بزرگ شده بود و هیچ محدودیتی برام نداشته بود که راحت باشم. خودشم همش سر کار بود از صبح تا شب. من تنها بودم و یه اینترنت که سرگرمش شدم.
	تزلزل در خانواده		چارچوب در خانواده ازدواج مجدد والدین فرزند طلاق بودن	- از سر نادونی و عشق کورکورانه زن یه آدمی شدم که یه ماه بعد ازدواج فهمیدم معتاده...
			تمنیه بدنی توسط اعضای خانواده	- 16 سالم بود به زور بابام ازدواج کردم. 17 سالم بود دخترم به دنیا اومد. حالام 25 سالمه دنبال طلاقم از بس اذیت شدم.
	فرهنگ پایین		ازدواج اجباری ازدواج در سن پایین	- مادر شوهرم خیلی توی زندگیم دخالت می‌کرد؛ بچه هم بودم سنی نداشتم. تا یه چیز می‌شد منو کتک می‌زد. شوهرم سنش کم بود دخالتی نمی‌کرد. منم خوب نیاز به حامی پنهانی داشتم دیگه چی بهتر از اینترنت!
			پوشش نامتعارف	- شوهرم زیادی پیچ‌های مدلینگ می‌رفت همش بمن گیر می‌داد تو هم مث اینا باید بپوشی.
	درخواست‌های نامتعارف همسر		ارتباط جنسی نامتعارف	- همسرم بیماره؛ ازم رابطه‌ی ضربدردی می‌خواست. همین درخواست‌های غیرعادی باعث شد ازش سردشم و دنبال یه دوست مجازی برم که رابطه‌ی عادی ازم بخواد و نیاز منو تأمین کنه.

شرایط مداخله‌ای

خانوادگی

عناصر پارادایم	کدگذاری گزینشی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	جمله‌ها
محرک‌های محیطی	فشار روزمره	تعارض کار-زندگی	مدگرایی	- من کارمند بیمارستانم؛ فشار کارم خیلی زیاد همش استرس همش درگیری با مریض و شیفت‌های اجباری دیگه تنها راه رفع تنشام اینترنت بود.
				- از بچگی علاقه به مد داشتم. اینترنت فضای کافی برا آشنا شدن با مدهای جدید داره.
تغییر ارزش‌ها	رفتارهای ناهنجار در جوانان	باز شدن برخی دوستم دوست شدم بهم گفت باید حتماً با دوستم دوست شی و بعدم منو تووی مهمونی‌هایی می‌برد که کارهاشون عادی نبود.	باز شدن برخی جوانان	- با یه نفر دوست شدم بهم گفت باید حتماً با دوستم دوست شی و بعدم منو تووی مهمونی‌هایی می‌برد که کارهاشون عادی نبود.

راهبردها: بیانگر رفتارها، فعالیت‌ها، برنامه‌ها و تعاملات هدف‌داری است که برای توسعه پدیده محوری اعتیاد به اینترنت زنان مراجعه‌کننده به پلیس فتا تدوین می‌شود و تحت تأثیر شرایط زمینه‌ای و مداخله‌ای هستند؛ بنابراین در این بخش، راهبردهای حل چالش‌های درونی و بیرونی اعتیاد به اینترنت زنان مراجعه‌کننده به پلیس فتا از مشارکت‌کنندگان پرسیده شد. توضیحات مصاحبه‌شوندگان در پاسخ به پرسش‌های مربوط به راهبردهای مؤثر در اعتیاد به اینترنت، منجر به شناسایی کدهای مندرج در جدول (5) شد.

جدول (5) راهبردهای مؤثر

عناصر کدگذاری پارادایم	کدگذاری گزینشی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	جمله‌ها
راهبردها	ارتباط جنسی	برقراری رابطه جنسی با جنس مخالف	ارتباط جنسی با مردان	- با یه نفر دوست شدم، اوایل فقط در حد پیام و تماس بود ارتباطمون؛ کم‌کم صمیمی شدیم، بهش وابسته شدم دلم نمی‌خواست از دستش بدم، چند باری هم خورش رفتم و پیشنهاد رابطه داد.
				ارتباط جنسی با مردان
راهبردها	فرازناشویی	ارتباط جنسی با مردان مجرد دیگر	ارتباط جنسی با مردان مجرد دیگر	- دلم یه رابطه عادی می‌خواست. با یه پسری دوست شدم ازم کوچیک‌تر بود اما درکم می‌کرد و...
				ارتباط جنسی با مردان مجرد دیگر
راهبردها	داستان خوانی	غرب‌زدگی	خواندن داستان‌های	- خیلی مذهبی هستم و دلم نمی‌خواد با کسی

عناصر کدگذاری پارادایم گزینشی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	جمله‌ها
		عاشقانه و رمانتیک	باشم که گناه کنم. هر وقت حس نیاز می‌کنم داستان عاشقانه توی اینترنت می‌خوانم. - وقتی شوهرم بهم محل نمی‌ده و تأمین نمی‌کنه مجبورم برم توی این کانال‌هایی که داستان روابط جنسی رو قسمت‌قسمت می‌ذارن دیگه براینکه بفهمم ته داستان چی میشه مدام باید توی کانال و پیج باشم.
	درخواست همدلی	دوست‌یابی	- من 27 سالمه و هنوز ازدواج نکردم؛ به‌هرحال آدم توی شرایطی قرار میگیره که نیاز داره با یکی درد دل کنه که درکش کنه و آرومش کنه. غیر اینترنت کجا میشه اینجور آدم رو پیدا کرد!
	مشاهده ویدئو و عکس	مشاهده کلیپ، موزیک - ویدئو و عکس‌های عاشقانه	- برا سرگرمی خودم توی اینستا موزیک ویدئو و کلیپ‌های عاشقانه نگاه می‌کنم یه وقتایی هم شیطون گولم میزنه و مورددار نگاه می‌کنم.
	عکس	مشاهده ویدئوها و عکس‌های حاوی روابط جنسی	

پیامدها: اثراتی است که در نتیجه اتخاذ راهبردها جهت پدیده محوری اعتیاد به اینترنت در زنان مراجعه‌کننده به پلیس فتا به‌وجود می‌آید. در پایان مصاحبه‌ها از مشارکت‌کنندگان پرسیده شد که با توجه به شرایط درونی و بیرونی بررسی شده و همچنین راهبردهای ارائه‌شده پیش‌بینی می‌شود که چه پیامدهایی به‌دست آید؟ توضیحات مصاحبه‌شوندگان در پاسخ به پرسش‌های مربوط به پیامدها منجر به شناسایی کدهای مندرج در جدول (6) شد.

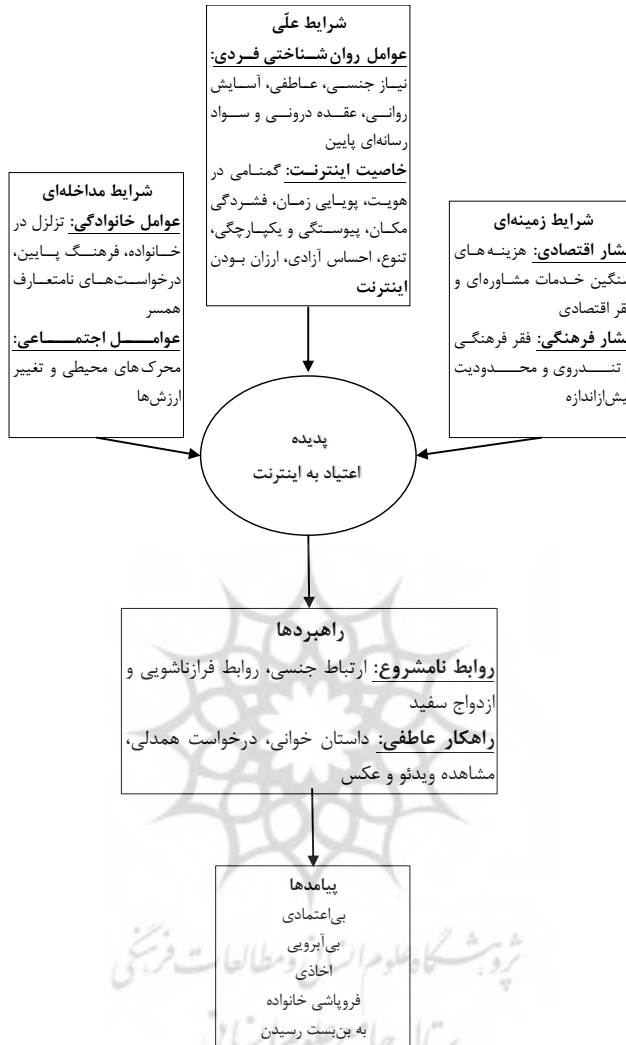
جدول (6) پیامدهای اعتیاد به اینترنت زنان مراجعه‌کننده به پلیس فتا

عناصر کدگذاری پارادایم گزینشی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	جمله‌ها
		شک به همسر	- خیلی چیزها توی این ارتباطات مجازی دیدم؛ دیگه به همسر اعتماد ندارم. از بس سرش توی گوشیه.
	بی‌اعتمادی	ترس از فضای مجازی	- همش نگرانم نکنه اینی که داره باهام چت میکنه فامیل یا آشنا باشه و دنبال آتو گرفتن باشه.

عناصر کدگذاری پارادایم گزینشی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	جمله‌ها
		تجاوز	- با پسری که دوست بودم رفتم بیرون اصرار کرد بریم باغ؛ منم سادگی کردم و رفتم اونجا که دیدم دوستاشم هستن و...
	بی‌آبرویی	از بین رفتن اعتقادات و باورهای دینی	- اوایل برام سخت بود که با یه پسر غریبه ارتباط گرفتم همش حس گناه داشتم ولی دیگه حالا برام مهم نیست همه چی عادی شده برام.
		انتشار عکس و فیلم غیراخلاقی	- توی باغ با دوستاش منو اذیت کردن؛ ازم فیلم و عکس گرفتن و پخششون کردن...
		از بین رفتن حرمت نفس	- احساس می‌کنم یه تیکه آشغال شدم.
		حق سکوت تهدید	- اونوی که باهانش دوست بودم پیشنهاد رابطه داد؛ قبول نکردم حالا تهدیدم کرده میگه یا میای پیشم یا باید بهم پول بدی وگرنه عکسات رو نشون شوهرت میدم.
	اخاذی	پنهان کاری	- چندباری از ترس اینکه عکسهام به خانوادم نشون نده مجبور شدم یواشکی طلاهام بهش بدم و الکی به مادرم بگم گم شدن.
		طلاق	- شوهرم فهمید که با یه نفر دوست شدم هر چی هم قسم می‌خورم که یه دوستی ساده بوده باور نمیکنه و میگه: طلاق!
	فروپاشی خانواده	طرد از خانواده	- اگر خانوادم بفهمن حتماً منو از خونه بیرون میکنن آخه خیلی خانوادمون مذهبی، منم اشتباه کردم سادگی کردم...
		افکار خودکشی	- یه وقتایی تنها راهی که به ذهنم میرسه اینه که قرص بخورم و بخوابم و دیگه بیدار نشم.
	به بن‌بست رسیدن	درگیر افسردگی شدن ناامیدی	- شدم یه آدم افسرده و کثیف، دیگه زندگی کنم که چی بشه؟! من همه چیزمو از دست دادم...

تهدیدهای خانگی

بعد از کدگذاری و طبقه‌بندی داده‌ها، الگوی نهایی پژوهش براساس مدل پیشنهادشده اشتروس و کوربین (1990) طراحی و تدوین شد. نمودار شماره (1) الگوی مفهومی براساس نظریه داده‌بنیاد برای عوامل مؤثر در اعتیاد به اینترنت زنان 15 تا 30 ساله بزه‌دیده مراجعه‌کننده به پلیس فتا را نشان می‌دهد.

نمودار (1) مدل پارادایمی براساس رویکرد اشتراوس و کوربین: شرایط، راهبردها و پیامدها

مدل اعتیاد به اینترنت زنان 15 تا 30 ساله بزهدیده مراجعه‌کننده به پلیس فتا از شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌ای، راهبردها و پیامدها تشکیل شده است. شرایط علی شامل عوامل و شرایطی هستند که به‌طور مستقیم بر پدیده محوری اثر می‌گذارند. اعتیاد به اینترنت به‌عنوان پدیده محوری در این مدل معرفی شده است که با بهره‌گیری نامناسب از راهبردهای مورد استفاده و با توجه به نقش سایر عناصر، پیامدهای بغرنجی را به‌دنبال خواهد داشت.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش، عوامل مهم و تأثیرگذاری که می‌تواند بر اعتیاد به اینترنت زنان 15 تا 30 ساله بزه‌دیده مراجعه‌کننده به پلیس فتا مؤثر باشد، براساس مدل پارادایمی اشتروس و کوربین شناسایی شد. نتایج شامل «شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌ای، راهبردها و پیامدها» است.

شرایط علی: مطابق یافته‌ها، شرایط علی در دو کد‌گزینی عوامل روان‌شناختی فردی و خاصیت اینترنت دسته‌بندی شدند که براساس آن، عوامل روان‌شناختی پنج کد محوری نیاز جنسی، نیاز عاطفی، آسایش روانی، عقده درونی و سواد رسانه‌ای پایین را پوشش داده است. از بین کدهای محوری ذکرشده، به‌ترتیب کدهای باز خلاً عاطفی، تنش و عدم آرامش در خانواده، دنبال تأیید و تشویق و اعتماد بی‌جا بیشترین تکرار را در متون مصاحبه‌نشان دادند. خاصیت اینترنت نیز هفت کد محوری گمنامی در هویت، پویایی زمان، فشردگی مکان، پیوستگی و یکپارچگی، زیبایی صورت، مراسمات، تنوع و ارزان بودن اینترنت را پوشش داده است. از بین کدهای محوری ذکرشده، به‌ترتیب کدهای باز پنهان کردن شخصیت واقعی و ارائه وضعیت اقتصادی - اجتماعی دروغ، هزاران نفر آنلاین و مشغول فعالیت در هر زمان، آشنایی با افراد مختلف (جنس مخالف) از نظر تیپ و ظاهر، حس‌رهایی از هرگونه محدودیتی بیشترین تکرار را در متون مصاحبه‌نشان دادند. با توجه به جدید بودن پژوهش، در تبیین نتایج فوق، پژوهشی کاملاً نزدیک به پژوهش حاضر یافت نشد؛ اما می‌توان یافته‌ها را تا حدودی همسو با یافته‌های موسوی (1399)، دهقان (3377)، کوز و همکاران (2021)، سچی و همکاران (2020) و هاوی و ساماها (2017) دانست.

شرایط زمینه‌ای: مطابق یافته‌ها، شرایط زمینه‌ای در دو کد‌گزینی فشار اقتصادی و فشار فرهنگی دسته‌بندی شد که براساس آن، فشار اقتصادی دو کد محوری هزینه‌های سنگین خدمات مشاوره‌ای و فقر اقتصادی و فشار فرهنگی دو کد محوری فقر فرهنگی و تندروی و محدودیت بیش‌ازاندازه را پوشش

داده است. از بین کدهای محوری ذکرشده، به ترتیب کدهای باز بالا بودن تعریفه مشاوره، سطح سواد پایین و افراط و تفریط در مسائل مذهبی بیشترین تکرار را در متون مصاحبه نشان دادند. با توجه به جدید بودن پژوهش، در تبیین نتایج فوق، پژوهشی کاملاً نزدیک به پژوهش حاضر یافت نشد؛ اما می‌توان یافته‌ها را تا حدودی همسو با یافته‌های پیکانیان و فرهادی (1396)، پوراکیان (3355)، رومن (2020)، لان و همکاران (2020)، بالوگلو و همکاران (2020)، پریس و همکاران (2020) و شی و همکاران (2017) دانست.

شرایط مداخله‌ای: مطابق یافته‌ها، شرایط مداخله‌ای در دو کد‌گزینشی خانوادگی و اجتماعی دسته‌بندی شد که براساس آن، کد‌گزینشی عوامل خانوادگی سه کد محوری **تزلزل در خانواده، فرهنگ پایین و درخواست‌های نامتعارف همسر** را پوشش داده است. از بین کدهای محوری ذکرشده، به ترتیب کدهای باز تشنج در خانواده و گسیختگی خانواده بیشترین تکرار را در متون مصاحبه نشان دادند. کد‌گزینشی عوامل اجتماعی نیز دو کد محوری **محرک‌های محیطی و تغییر ارزش‌ها** را پوشش داده است که از بین کدهای محوری ذکرشده، به ترتیب کدهای باز فشار روزمره و باب‌شدن برخی رفتارهای نابهنجار در جوانان بیشترین تکرار را در متون مصاحبه نشان دادند. با توجه به جدید بودن پژوهش، در تبیین نتایج فوق، پژوهشی کاملاً نزدیک به پژوهش حاضر یافت نشد؛ اما می‌توان یافته‌ها را تا حدودی همسو با یافته‌های موسوی (1399)، دهقان (3377)، رومن (2020)، لان و همکاران (2020)، بالوگلو و همکاران (2020)، پریس و همکاران (2020) دانست.

راهبردها: مطابق یافته‌ها، راهبردهای به‌کارگرفته‌شده همگی منفی بوده و در دو کد‌گزینشی روابط نامشروع و راهکار عاطفی دسته‌بندی شد که براساس آن، کد‌گزینشی روابط نامشروع سه کد محوری **ارتباط جنسی، روابط فرازناشویی و ازدواج سفید** و کد‌گزینشی راهکار عاطفی سه کد محوری **داستان‌خوانی، درخواست همدلی و مشاهده ویدئو و عکس** را پوشش داده است. از بین کدهای محوری ذکرشده، به ترتیب کدهای باز برقراری رابطه جنسی با جنس مخالف و دوست‌یابی بیشترین تکرار را در متون مصاحبه نشان دادند. با توجه به جدید

بودن پژوهش، در تبیین نتایج فوق، پژوهشی کاملاً نزدیک به پژوهش حاضر یافت نشد؛ اما می‌توان یافته‌ها را تا حدودی همسو با یافته‌های موسوی (1399)، پوراکیران (3355) و هاوی و ساماها (2017) دانست.

پیامدها: مطابق یافته‌ها، پیامدها در دو کد‌گزینشی پیامدهای اولیه و پیامدهای ثانویه دسته‌بندی شد که براساس آن، کد‌گزینشی پیامدهای اولیه دو کد محوری بی‌اعتمادی و بی‌آبرویی؛ و کد‌گزینشی پیامدهای ثانویه سه کد محوری اخاذی، فروپاشی خانواده و به‌بن‌بست رسیدن را پوشش داده است. از بین کدهای محوری ذکرشده، به‌ترتیب کدهای باز از بین رفتن اعتقادات و باورهای دینی، انتشار عکس و فیلم غیراخلاقی، حق سکوت، تهدید و پنهان‌کاری بیشترین تکرار را در متون مصاحبه نشان دادند. با توجه به جدید بودن پژوهش، در تبیین نتایج پژوهش کاملاً نزدیک به پژوهش حاضر یافت نشد؛ اما می‌توان یافته‌ها را تا حدودی همسو با یافته‌های موسوی (1399)، دهقان (3377)، پیکانیان و فرهادی (1396)، پوراکیران (3355)، کوز و همکاران (2021)، سچی و همکاران (2020)، رومن (2020)، لان و همکاران (2020)، بالوگلو و همکاران (2020)، پریس و همکاران (2020)، شی و همکاران (2017) و هاوی و ساماها (2017) دانست.

به‌طور کلی، از آنجاکه عوامل روان‌شناختی در به وقوع پیوستن بزه نقش اساسی دارد؛ اولویت داشتن آن‌ها در کاهش جرائم اخلاقی فضای سایبر نقش اساسی دارد. براساس نتایج پژوهش به‌نظر می‌رسد می‌توان به بزه‌دیدگان به‌عنوان آسیب‌دیده روان‌شناختی نگاه کرد و با وجود چنین نگاهی هر گامی در راستای آگاهی‌بخشی و سلامت روان افراد برداشته شود خود گامی مؤثر در راستای پیشگیری از وقوع جرائم سایبری در پلیس فتا است. مدل ارائه‌شده می‌تواند به‌عنوان ابزار تحلیلی در زمینه عوامل مؤثر بر اعتیاد به اینترنت که یکی از عوامل اصلی وقوع جرائم سایبری در پلیس فتا فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران است، مبنای عمل قرار گیرد تا به‌گونه‌ای منطقی و اصولی به کاهش جرائم سایبری و حل مشکلات بزه‌دیدگان پرونده‌های سایبری در فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران پرداخت.

پیشنهادها

- به منظور بهبود آسایش روانی، اصلاح عوامل فرهنگی و ارزش‌ها، زمینه فرهنگ‌سازی سایبری مبتنی بر عوامل روان‌شناختی فراهم شود.
- در راستای برطرف نمودن مشکلات مربوط به نیاز جنسی و عاطفی، اختلالات روان‌شناختی و عقده درونی، افراد بزه‌دیده به شرکت در جلسات درمانی و مشاوره تشویق شوند.
- به منظور رفع تزلزل در خانواده، عادت‌های مفید جایگزین در روابط مانند گوش دادن فعال، همدلی و حمایت، احترام، اعتماد، تشویق، پذیرش و گفت‌وگو برای حل تعارضات به جای انتقاد، سرزنش، تهدید، تنبیه، گلایه، غر زدن و باج دادن و ... معرفی شود.
- برای جلوگیری از رفتارهای نامتعارف در فضای مجازی و جلوگیری از اعتیاد به اینترنت، زمینه ترغیب افراد به استفاده از بازی‌های فکری - حرکتی و خانوادگی ایجاد شود.
- در راستای کاهش اعتیاد به اینترنت، مواردی مانند تقویت باورهای درونی، تقویت هیجان و نشاط در زندگی مشترک، اختصاص دادن زمان مشخصی برای خود و خانواده (قرار عاشقانه، گفت‌وگو درباره خود، پیاده‌روی دونفره یا تفریح مشخص بدون حضور بچه‌ها و...)، خلاقیت در رابطه جنسی، برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های مشترک لذت‌بخش، افزایش تعاملات اجتماعی، قانون‌گذاری برای استفاده از فضای مجازی در خانواده، آموزش مهارت‌های خودکنترلی و مهارت مدیریت زمان و فهرست کردن کارهای روزانه براساس اولویت به خانواده‌ها توصیه می‌شود.
- به منظور کاهش بزه‌دیدگی و بزهکاری سایبری، معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با برنامه‌ریزی نسبت به آموزش و مهارت‌افزایی زنان و خانواده‌ها جهت والدگری رسانه‌ای اقدام کند.

- در راستای کاهش هزینه‌های خدمات مشاوره‌ای و در نظر گرفتن وضعیت ضعیف اقتصادی مراجعین، خدمات روان‌شناسی و مشاوره تحت پوشش بیمه قرار گیرد و همچنین مراکز تخصصی مشاوره در پلیس فتا راه‌اندازی شود.

سپاسگزاری

از مرکز پلیس فتای استان اصفهان که در انجام این پژوهش همکاری نمودند، و همچنین از دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی نیروی انتظامی استان اصفهان به دلیل حمایت مادی و معنوی از پژوهش، تقدیر و تشکر می‌شود.

— بشیر، حسن و افراسیابی، محمدصادق. (1391). شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و سبک زندگی جوانان: مطالعه موردی بزرگ‌ترین جامعه مجازی ایرانیان. *فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران*، 5(1)، صص: 31-62. قابل بازیابی از:

http://www.jicr.ir/article_221.html

— پوراکیهان، الهه. (5395). بررسی میزان استفاده از وسایل ارتباطی نوپدید (اینترنت، ماهواره و تلفن همراه) در بین جوانان و ارتباط آن با اضطراب، استرس و افسردگی. *مجله اصول بهداشت روانی*، 17(5)، صص: 254-259. قابل بازیابی از:

https://jfmh.mums.ac.ir/article_4806.html

— پوری، احسان و عقیلی، سید وحید. (0390). تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر ارتباطات بین فردی کاربران. *فصلنامه فرهنگ ارتباطات*، 1(3)، صص 25-42. قابل بازیابی از:

http://www.iaujournals.ir/article_510670.html

— پیکانیان، راضیه و فرهادی، هادی. (1396). بررسی اعتیاد به اینترنت، میزان استفاده از پیام‌رسان‌های آنلاین و خیانت‌های اینترنتی به‌عنوان پیش‌آیند طلاق در زوج‌های در آستانه طلاق و مطلقه شهر اصفهان. *پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، 7(1)، صص: 81-90. قابل بازیابی از:

https://cbs.ui.ac.ir/article_21764.html

— جهان‌بینی، سونیتا و حسین‌زاده، امیدعلی. (5395). رابطه بین اعتیاد به اینترنت با درون‌گرایی دانش‌آموزان دختر پایه نهم ناحیه 3 تبریز. *مجله اصول بهداشت روانی*، (ویژه‌نامه سومین کنفرانس بین‌المللی روان‌شناسی و علوم تربیتی)، 18(6)، صص: 441-448. قابل بازیابی از:

https://jfmh.mums.ac.ir/article_7957.html

— دانائی‌فرد، حسن و مظفری، زینب. (1387). ارتقای روایی و پایایی در پژوهش‌های کیفی مدیریتی: تأملی بر استراتژی‌های ممیزی پژوهشی.

- فصلنامه پژوهش‌های مدیریت، 1(1)، صص: 131-162. قابل بازیابی از:
<http://ensani.ir/file/download/article/20101025135918>
- دهقان، یاسر. (۱۳۹۷). بی‌اعتمادی اجتماعی به رسانه و نقش آن در بروز آسیب‌های اجتماعی. اولین کنگره ملی پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، مجتمع آموزش عالی فنی و مهندسی اسفراین. قابل بازیابی از:
<https://civilica.com/doc/901422/>
- سلیمانی‌نژاد، مرضیه؛ شمس، محسن؛ چرکزی، عبدالرحمان؛ رحیمی، فاطمه؛ فیاض‌بخش، احمد و گودرزی، فاطمه. (1391). سبک زندگی مرتبط با اینترنت در دانشجویان کاربر اینترنت دانشگاه‌های شهر گرگان. تحقیقات نظام سلامت. ۸ (۵)، صص ۸۴۳-۸۳۴. قابل بازیابی از:
<https://hsr.mui.ac.ir/article-1-441-fa.html>
- موسوی، سید ولی‌الله. (1399). شیوع اعتیاد به اینترنت و وضعیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در نوجوانان و جوانان ایرانی در سال ۱۳۹۷. مجله طب نظامی، ۲۲ (۳)، صص ۲۸۱-۲۸۸. قابل بازیابی از:
<https://militarymedj.ir/article-1-2323-fa.html>
- نیازی، محسن؛ صدری، عباس؛ سرحدی، سجاد و مرادی، سجاد. (1396). خوانشی جامعه‌شناختی بر پژوهش‌های اعتیاد به اینترنت در ایران. فصلنامه علمی مطالعات میان‌فرهنگی، 22(31)، صص 9-39. قابل بازیابی از:
http://icsq.journals.iau.ir/article_535334.html
- Baloğlu, M., Şahin, R., & Arpaci, I. (2020). A review of recent research in problematic internet use: gender and cultural differences. *Current Opinion in Psychology*, 36, pp: 124-129. Retrieved from:
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352250X20300877>
- Hawi, N. S., & Samaha, M. (2017). The relations among social media addiction, self-esteem, and life satisfaction in university students. *Social Science Computer Review*, 35(5), pp: 576-586. Retrieved from:
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0894439316660340>

- Kim, J., Hong, H., Lee, J., & Hyun, M. H. (2017). Effects of time perspective and self-control on procrastination and Internet addiction. *Journal of behavioral addictions*, 6(2), pp: 229-236. Retrieved from:
<https://akjournals.com/view/journals/2006/6/2/article-p229.xml>
- Kuss, D. J., Kristensen, A. M., & Lopez-Fernandez, O. (2021). Internet addictions outside of Europe: A systematic literature review. *Computers in Human Behavior*, 106621. pp: 115, 1-52. Retrieved from:
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S074756322030368X>
- Lan, N. T. M., Kyesun, L., Dung, V., Huyen, N. T. T., Van Chan, H., Quy, N. T., ... & Van Hieu, N. (2020). Internet Addiction among University Students and its Associated Factors: A Cross-Sectional Study among College Students in Hanoi, Vietnam. *Systematic Reviews in Pharmacy*, 11(10), pp: 590-596. Retrieved from:
<https://b2n.ir/j18261>
- Peris, M., de la Barrera, U., Schoeps, K., & Montoya-Castilla, I. (2020). Psychological risk factors that predict social networking and internet addiction in adolescents. *International journal of environmental research and public health*, 17(12), pp:45-98. Retrieved from:
<https://www.mdpi.com/1660-4601/17/12/4598>
- Roman, D. (2020). Justifications of Internet Infidelity in Romanian Women with Extra-Dyadic Affairs: A Qualitative Study Proposal. *New Trends in Psychology*, 2(1), pp: 93-107. Retrieved from:
<https://b2n.ir/z52413>
- Sechi, C., Loi, G., & Cabras, C. (2021). Addictive internet behaviors: The role of trait emotional intelligence, self- esteem, age, and gender. *Scandinavian Journal of Psychology*, 62(3), pp: 409-417. Retrieved from:
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/sjop.12698>
- Shi, X., Wang, J., & Zou, H. (2017). Family functioning and Internet addiction among Chinese adolescents: The mediating roles

of self-esteem and loneliness. *Computers in Human Behavior*, 76, pp: 201-210. Retrieved from:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0747563217304508>

– Weinstein, A., & Lejoyeux, M. (2010). Internet addiction or excessive internet use. *The American journal of drug and alcohol abuse*, 36(5), 277-283. Retrieved from:

<https://doi.org/10.3109/00952990.2010.491880>

